

4 Fokusgruppeinterview

Hvorfor?

Formålet med et fokusgruppeinterview er at belyse et bestemt emne eller problemfelt på en grundig og nuanceret måde. Man vælger derfor denne metode hvis man ønsker at afdække forældrenes synspunkter og få uddybet

baggrunden for dem. Hvor temaforældremødet vil være mere åbent og styret af deltagerne, er fokusgruppeinterviewet lidt mere stramt – der er en række spørgsmål som man ønsker besvaret, og som gruppen skal forholde sig til.

Hvordan?

Fokusgruppen har et deltagerantal på 6-8 og varer typisk 1½ time. Deltagerne skal helst være forskellige mht. køn, alder (også børnenes!) og baggrund sådan at de dækker hele forældregruppen. Interviewet ledes af en såkaldt moderator som har til opgave at præsentere mødets temaer

og styre diskussionen. Forløbet er delvist struktureret, idet der på forhånd er udvalgt nogle fokuspunkter som diskussionen tager udgangspunkt i. Metoden lægger dog op til en åben debat hvor der er plads til at diskussionen tager den retning som er meningsfuld for deltagerne.

Fordele

Fokusgruppeinterviewet giver først og fremmest mulighed for at gå i dybden med et emne. Man får indsigt i mangedannede synspunkter i et forum hvor forældrenes forskellige erfaringer, værdier og holdninger brydes. En anden fordel ved fokusgruppeinterviewet er at man udnytter det at flere sidder sammen, lytter til hinanden og måske bliver inspireret af hinanden så de også selv ser ting på nye måder. Desuden kan moderatoren hjælpe med at sikre at de mest dominerende forældre ikke tager ordet hele tiden, og at de mere tilbageholdende også får plads ved at de kan få stillet spørgsmål direkte hvis de ikke selv har markeret. Endelig kan moderatoren også sikre at synspunkter der ikke er kommet frem fra forældrene, bliver vendt – måske var der alligevel nogle der mente noget andet når de hørte det som forslag?

Læs mere om formålet med fokusgruppeinterview og om hvordan man håndterer resultaterne fra dem, i hæftet s. 24-26.

Ulemper

En ulempe ved denne tilgang er at man, selvom man forsøger at udvælge en repræsentativ gruppe, jo ikke hører alle forældres holdninger. En anden ulempe ved denne form er at diskussionen kan blive præget af "politisk korrekthed" hvor nogle holdninger vil kræve mere mod at fremsætte end andre. Dette gælder selvfølgelig også større forældremøder.

Når man har gennemført og analyseret fokusgruppeinterviewet, kan man derfor evt. på et forældremøde give de øvrige forældre mulighed for at diskutere emnerne eller resultaterne i grupper eller – måske mere fremadrettet – inddrage de øvrige forældre i en videreudvikling af nogle ideer. En anden mulighed er at lave et minispørgeskema til alle forældre på baggrund af de diskussioner der opstod i fokusgruppen. På den måde kan fokusgruppen være med til at sikre at emner, spørgsmål og svarkategorier i spørgeskemaet bliver præcise og meningsfyldte.

Metode – trin for trin

En fokusgruppe er en gruppe på 6-10 personer der samles for at diskutere et bestemt emne eller en bestemt problemstilling. Fokusgruppen kan bruges helt selvstændigt, men kan fx også benyttes som opfølgning på en spørgeskemaundersøgelse hvis man er interesseret i at gå mere i dybden med nogle af resultaterne.

Planlægning

1. Overvej tidspunktet. Passer det bedst sidst på eftermiddagen hvor børnene fortsat kan passes i institutionen? Eller vil det være en fordel at vente til om aftenen?
2. Overvej hvem der skal deltage. En fokusgruppe har typisk 6-10 deltagere. Det vil oftest være hensigtsmæssigt at sammensætte gruppen så den udgøres af forskellige forældre med forskellige holdninger – og af forældre til forskellige børn (pige- hhv. drengeforældre fra forskellige grupper). Man kan enten udvælge forældrene tilfældigt og derefter opfordre dem til at deltage eller invitere alle forældre til at deltage og bede dem melde tilbage hvis de er interesserede, og derefter håbe på at gruppen får en god sammensætning.
3. Inviter lidt flere forældre til fokusgruppen end der er brug for. Der vil ofte være afbud i sidste øjeblik.
4. Overvej hvordan I kan præsentere arrangementet så det lyder interessant og relevant for forældrene at deltage i. Hvis deltagerne inviteres via en skriftlig invitation, kan den med fordel følges op med en mundtlig opfordring.
5. I praksis vil det ofte være en udfordring at samle nok deltagere, og man kan derfor sagtens komme ud for at måtte stille sig tilfreds med de få forældre der indvilliger i at bruge deres tid på at deltage. Efterfølgende må man overveje om der er nogle forældregrupper der slet ikke var repræsenteret, og hvad det betyder for resultatet.
6. Bestil en tolk hvis nogle af forældrene ikke taler eller forstår dansk på et niveau så de kan deltage.
7. Udarbejd en interviewguide. Den skal fungere som en slags tjekliste over de over- og underordnede emner I gerne vil nå at komme ind på, gerne formuleret som konkrete spørgsmål. Guiden kan være mere eller mindre styrende for forløbet.

2. Moderatoren lægger ud med at introducere formål, emne og ramme for fokusgruppediskussionen. Fortæl forældrene hvordan deres udtalelser vil blive brugt efterfølgende. Det kan desuden være en god idé at nævne at det ikke er vigtigt at forældrene er enige, men at det tværtimod vil være fint hvis der kommer nogle forskellige holdninger frem. Desuden kan man understrege at det også er o.k. at være kritisk over for institutionen, og at det forventes at deltagerne efterfølgende behandler evt. personfølsomme oplysninger som er blevet nævnt under mødet, fortroligt.
3. Dernæst følger en præsentationsrunde.
4. Diskussionen kan startes ved at tage en runde hvor deltagerne på skift fortæller om deres erfaringer eller holdninger til emnet (eller et af emnerne). Start gerne med et "ufarligt" emne som alle har erfaring med. Undervejs i runden kan moderatoren (eller de øvrige deltagere) godt spørge for at få uddybet det der bliver sagt. Hvis der er visuelt materiale, kan det bruges i starten til at sætte debatten i gang, men det kan også være godt at have i ærmet hvis debatten går lidt i stå undervejs.
5. Stil åbne spørgsmål som man ikke kan besvare med "ja" eller "nej" (stil i stedet hv-spørgsmål af typen "hvad?", "hvordan?" og "hvorfor?"). Vær opmærksom på stemningen og på om alle kommer til orde.
6. Når samtalen er ved at være slut, opsummerer moderatoren og nævner de hovedpointer der er kommet frem undervejs. Her skal deltagerne have mulighed for at supplere og evt. korrigere.
7. Når fokusgruppediskussionen er slut, fortæller moderatoren om hvordan deltagerens bidrag vil indgå i den videre arbejdsproces, og hvornår man forventer at kunne præsentere resultater fra fokusgruppediskussionen og evt. andre dele af processen.

Analyse og opfølgning

1. Udgangspunktet for analysen vil være det referat der er taget i fokusgruppen. En måde at gribe analysen an på er at lave et såkaldt display, dvs. en oversigt over de forskellige emner og holdninger der er kommet frem.
2. Husk at emner der har været både enighed og uenighed om, kan være interessante at tage op efterfølgende. Det kan også være at en enkeltstående bemærkning kan være interessant at tage op på fx et efterfølgende forældrebestyrelsesmøde, personalemøde eller forældremøde.

Læs mere om hvordan man kan få perspektiveret resultaterne ved at følge op med andre metoder, i hæftet s. 27, og om hvordan man analyserer resultaterne, i hæftet s. 29-30.

